

5.2 EXEMPEL PÅ INKLUSION/Kyrkslätt

Mikael Flemmich

Bakgrund

Kyrksläotts kommun och Kyrksläotts högstadieskola gick år 1997 med i Utbildningsstyrelsens projekt för att utveckla kvaliteten i specialundervisningen.

De första stegen togs rätt motvilligt - lärarna visste inte vad projektet gick ut på, man anade enbart merarbete. Efter att ha funderat på hur man kunde gå tillväga för att kunna erbjuda varje elev den undervisning han har rätt till, dvs en undervisning där varje elevs individuella förutsättningar tas i beaktande och där varje elev får undervisning på den nivå han befinner sig på, började planeringen.

Det som varit vårt största problem är den uppdelning i separata enheter: vi hade ett lågstadium, som rätt långt fungerade helt fristående, utan större kontaktytor med grundskolans högstadium, ett högstadium, som också det skildes från resten av grundskolan, ett gymnasium och en specialskola med maximalt 20 elevplatser, tio för årskurserna 1-6 och tio för årskurserna 7-9.

I specialskolan arbetade två specialklasslärare, fritt från de två speciallärare som fanns i allmänundervisningen, och ytterligare ett antal skolgångsbiträden. Eleverna i specialskolan, Finnsbacka skola, arbetade helt och hållet utan kontakt med eleverna i allmänundervisningen; undantag utgjordes av timmarna i gymnastik och i bland i tekniskt arbete. Detta innebar att de socialt var mycket isolerade från sina jämnåriga kamrater i resten av grundskolan, i synnerhet som det ibland kunde finnas enbart en elev per årskurs i specialklassen. Därtill kom den stämpling som dessa elever ofta fick: det var något konstigt med dessa typer som gick i en annexbyggnad och följde sina egna läsordningar och hade sina speciella regler och ibland rättigheter.

Hur kom vi i gång?

Hösten 1998 kom tre elever över från sexan till sjuan i specialklassen. Då var vi drastiska och de fick en egen hemklass i allmänundervisningens sjuan. I denna sjuan gick också elever som kanske de också, borde ha gått specialklass, men som av en eller annan orsak gick i allmänundervisningen, i "normalklass", som många uttryckte det i början av vårt projekt. De här eleverna fick alla sina övnings- och färdighetsämnen i sin egen basklass i allmänundervisningen, samt matematik, fysik och kemi, där en engagerad lärare ville försöka tillgodose dessa elevers särbehov. En klassassistent följde dessutom med eleverna.

Resultaten var rätt överraskande: socialt tog det en hel del tid för två av eleverna att komma in i den nya klassen, kunskapsmässigt överträffade elevernas prestationer och resultat alla förväntningar.

På föräldrahåll var den här förnyelsen efterlängtat och välkommen. De som opponerade sig var föräldrarna till de ungdomar i specialklassens åtta och nia vilka inte lika lätt kunde integreras i nya grupper eftersom gruppbildningarna görs naturligt vid övergången till sjuan.

Nuläget

Då vi nu för tredje läsåret i rad arbetar med att, så långt som möjligt, skraddarsy studieprogram för eleverna, är resultaten så uppmuntrande att arbetet fortsätter och vidareutvecklas ständigt.

Det är ingalunda så att enbart elever från specialklassen integreras i allmänundervisningen, utan vi har också elever i allmänundervisningen vilka behöver extra stöd och hjälp, en annan undervisningsform, ev. smågruppsundervisning, och dessa har en möjlighet att delta i specialklassens undervisning.

Allt detta har gjort att öppenheten elever emellan har ökat, förståelsen för andras olikheter har ökat, samarbetet lärare emellan har intensifierats och elevvårdspersonalens roll som verkliga elevvårdare har accentuerats.

Hösten 1999 gick vi i Svenska skolcentrum in för ett försök med en enhetlig grundskola, årskurserna 1-9, och eftersom försöken i årskurserna 1-6 varit mer blygsamma, skall en större insats göras där för att från första början mera exakt utreda vad man kan göra för varje enskild elev för att tillgodose hans behov och på så sätt kunna ställa upp realistiska mål och utforma en fungerande plan för hur undervisningen skall läggas upp.

Hösten 2000 har vi splittrat Finnsbacka specialskola och även fysiskt integrerat specialklasserna i den övriga skolverksamheten. Idag arbetar således specialklasserna 1-6 inne i själva skolhuset med de övriga etterna till sexorna och specialklassen 7-9 tillsammans med de andra klasserna i högstadiet.

Vad har vi vunnit?

Jag tror att vi som skola vinner på ett dylikt förfarande genom att vi på detta sätt kan, så långt man över huvud taget kan det, garantera att varje elev får den undervisning han har rätt till. Vidare har vi lärare, trots att arbetet kan bli mer komplext och tidskrävande, sett att allas insats är av största vikt och att det behövs en hel skolas personal för att fostra och lära en elev.

Det vi inte har vunnit på är det ekonomiska. En separat specialskolenhet är billigare att driva än de specialklasser vi idag har.

Då specialklasserna var isolerade från den övriga verksamheten innebar det ju att läraren enbart fanns på skolan då eleverna gjorde det. Nu skall specialklasslärarna finnas tillgängliga hela den tid då det finns elever i skolan, för årskurserna 7-9:s del innebär detta att specialklassläraren finns tillgänglig så gott som 30 timmar i veckan.

Numera arbetar alla mera teambaserat: elevvårdspersonalen går in för att arbeta med konkreta frågor som stöd för såväl elever som lärare, special- och specialklasslärarna jobbar tillsammans i en specialpedagogiskt centrum, om inte fysiskt så i alla fall mentalt, de övriga lärarna engagerar sig mycket mera än tidigare i varje elevs inläring och ev. problem och försöker, på alla sätt och med alla tillbudsstående hjälpåtgärder, åstadkomma en så meningsfull skolvardag för varje elev som möjligt.

Även skolgångsbiträdenas roll har ändrats. Naturligtvis har vi personliga assistenter i de fall där de gagnar eleven, men vi strävar även till att ha ett skolgångsbiträde per årskurs, för att hjälpa eleverna med praktiska saker vid integreringen. På detta sätt mildrar vi

ytterligare stämplingen en specialklasselev tidigare hade, samt ger de övriga eleverna en extra vuxen inne i klassen - många elever i allmänundervisningen är ju betjänta av ytterligare en vuxen i klassen.

Vad har vi förlorat?

Vi har förlorat en separat specialskolenhet, men vid de föräldramöten för målsmännen till eleverna inom specialundervisningen vi hållit, tycks ingen sakna enheten: det föräldrarna önskar mest är en så ändamålsenlig och kvalitativt högstående undervisning som möjligt.

Vi har även förlorat en del pengar, men den extra investering vi gör för att tillgodose elevernas behov, anser vi vara en investering på sikt, en investering vi gärna gör för att trygga samtliga elevers framtid.

Den största förlusten är tid: många fler möten behövs då man arbetar på detta sätt. De individuella planerna för hur undervisningen skall ordnas tar mycket tid att få ned till papper. Men i.o.m. dem har varje elev med särbehov, svart på vitt, vad han skall kunna vid genomgången kurs, vilka metoder han mest är betjänt av, hur han skall bedömas osv.

Det vi förlorat vägs dock upp av den tillfredsställelse vi kan se bland elever, deras målsmän och lärarna. Arbetet har säkert blivit mer mångfacetterat, mer utmanande och samtidigt mer givande. Vi tror starkt på att vi är på rätt väg, men vägen är lång och ibland nog så ojämn, men genom att vi alla drar vårt strå till stacken, kommer vi långt.

Skribenten är rektor för Kyrkslätts högstadieskola (ca 300 elever), Kyrkbacka lågstadieskola (ca 300 elever) samt Finnsbacka specialskola (ca 15 elever). Skolan verkar i Svenska skolcentrum i Kyrkslätt.

Kontaktuppgifter:

Mikael Flemmich

Kyrkslätts högstadieskola

Gesterbybågen 3, 02400 Kyrkslätt

tfn (09) 2967 2453, 040 - 733 0264, fax (09) 296 2026

e-post: mikael.flemmich@kirkkonummi.fi